



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Quæstio I. De injustitia secundùm se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82973)

in hoc resolvitur: quia Conclusio definitivè est illatio deducta ex præmissis; cum ergo sententia iudicis, sit verè illatio ex præmissis, hoc ipso illa illatio, erit Conclusio, sententiaque iudicis.

Porro præmissæ, ex quibus deducitur hæc Conclusio, necessariò sunt duæ. Prima quidem, quæ est una ex primis principiis iudicandi: quia vero omne principium est universale, etiam præmissa illa, erit universalis. Unde habitus iudicandi, est habitus quasi Conclusionum, habitus autem legum, est habitus intellectus seu principiorum iudicandi, altera autem præmissa, semper est singularis: quia est de facto, facta autem, singularia sunt: hinc in sententia iudicis deducetur etiam Conclusio singularis: quia hæc debet sequi debiliorem partem. Iudexque non convenitur, quâ iudex, ad decidenda universalia, sed ad decidendum de particulari. Dixi, quâ iudex quia quâ Consultor, vel Legislator potest in sua sententia formare Majorem, casu, quo sua illatio debeat imposterum habere vim legis, ingredique habitum primorum principiorum iudicandi.

NOTO 3. Superiori difficultate quæsitum esse, comparando allegata & probata, quæ ad

Minorem revocantur, cum noticia iudicis, quidnam debeat sequi iudex? Nunc aliquid dicendum de Majori iudiciali, quæ est ex legibus, comparando scilicet legem ab una, ab altera autem parte allegata & probata, debetne iudex legem sequi, an allegata & probata? Ad quod cum distinctione responderi posset, quòd si lex sit naturalis, aut scripta, interpretans naturalem, debet iudex legem sequi, quia alias operaretur dissona ad naturam intellectualem, dictamina ejus non sequendo. Si autem sit lex contraria naturæ: quia ea non est lex, utpote injusta, sequi eam non debet. Casu autem, quo vel nulla sit lex, vel emergat casus cum talibus circumstantiis non prævisus, iudicabit iudex secundum allegata & probata: quia adhuc iudicabit secundum legem: primam enim vim legis habet mens Legislatoris, quam allegatæ rationes ostendunt. Casu autem quo iudex sit ipse supremus Princeps vel Legislator, & non extet lex, decernat ut voluerit cum hac limitatione, ut decernat secundum legem naturæ: quia alias hoc non esset decernere prudenter, & secundum potestatem, quam habet: nam hæc illi non datur, ut nitimpune possit, contra lumen rationis.

DISPUTATIO V.

De Opposita Justitiæ, Injustitiæ.

Opposita, ut alibi, sic & in præsentia; ultimum in consideratione locum habent.

QUÆSTIO I.

De Injustitiæ secundum se.

Percensenda hîc primum est ipsa Doctrina Arist. & S. Thomæ.

PONIT 1. Arist. lib. 5. Eth. c. 1. talem doctrinam. *Neque enim, inquit, in scientiis, facultatibus & in habitibus idem est modus: Nam facultas, & scientia eadem cum sit, esse contrariorum videtur, habitus autem contrarius, contrariorum nullo modo esse potest, v. g. ex sanitate contraria minime aguntur, sed salubria tantummodo quippe eum sanè quempiam incedere dicamus, cum ita incedit, ut sanus.* Sensus doctrinæ est. Scientiæ extenduntur etiam ad contraria, unde est illud, quod, contrariorum eadem sit scientia. Sed bonæ animi vel corporis habitudines, seu virtutes non extenduntur ad contraria, sicut sanitas non extenditur ad ægritudinem, adeoque nec habitus justitiæ extendetur ad injustitiam.

Hæc doctrina Aristotelis in hoc habet difficultatem: quia in hac habitudine ad contraria,

videntur æqualiter se habere scientia, & virtus, seu habitus, ut loquitur Aristoteles: nam sicut scientia non elicit actus erroris, versatur tamen circa errorem, tanquam circa aliquid fugiendum, oppositaque objecti attingit, ad habendam completam notitiam objecti, quod per se respicit: ita etiam virtus versatur circa oppositum vitium per actus fugæ, nec habetur completa ratio virtutis, ex solis actibus prosecutionis, sed & in actibus fugæ. Et sicut quamvis ipse error elicitus, facilitasque errandi contracta, non complet scientiam, sed illam tollit; ita etiam vitium elicitum, facilitasque eliciendi contracta, non complet virtutem, sed longè diversum, & oppositum habitum constituit.

Quod attinet ad hanc rationem dubitandi, dici hoc potest, quod non in hoc comparet, dicta extrema Arist. quasi non convenient in hoc habitus & scientia, quod ista fugiat errorem, ille injuriam; quod hæc non eliciat errorem, & ille injuriam; in hoc enim simulantur sibi; sed quia contraria pertinent ad eandem potentiam, sicut (inquit, S. Thomas in Com. hujus loci) *album & nigrum ad visum, & ad eandem scientiam, sicut sanum*

sanum & agrum ad medicinam. Sed habitus contrarius, non se habet ad contraria sibi: nam à similitudine, non procedunt ea, quæ sunt contraria similitudini, seu quod idem est, ad visum v. g. pertinet & album & nigrum, ad sanitatem non pertinet ægrotudo & sanitas, sed solum sanitas.

POUIT 2. Idem Arist. Quod quamvis habitus virtuosus non sit contrarius, bene tamen ex contrariis internosci possit. Sæpe, inquit, quidam contrarius habitus ex contrario agnoscitur, hancque ipsam propositionem probat à pari. Nam & si bona corporis habitudo fuerit nota, mala quoque habitudo innotescet, &c. Si enim, inquit, bona habitudo carnis densitas est, necesse est ut & mala habitudo, raritas sit, &c.

POUIT 3. Idem Aristoteles. Si habitus ex contrariis internosci potest, quoties unum contrariorum dicitur, toties & aliud, aliàs non se ad invicem notificarent.

Contrarium injustitiæ est justitia, justus autem, quantum ad præsens, tripliciter aliquis dicitur. Primò, quando est legitimus, hoc est, legem servans. Verba Arist. ex eodem capite sunt. *Ius ergo etiam ipsum legitimum & æquum erit, iniuria, contra illegitima, & iniqua.* Secundò, quando est aliquis legalis, hoc est, ponit æqualitatem ad jus, quod habet communis, facitque satis debito, curandi bonum commune, cui oppositus est illegalis, & iniquus bono communi: indicant hoc ibidem verba Arist. *Atque ita, inquit, uno quidem modo causa iusta dicimus, qua felicitatem ejusque partes civili societati, & efficiunt & conservant.* Tertiò. Justus aliquis dicitur, qui ponit æqualitatem in reddendo unicuique quod suum est, cui opposita injustitia aufert alteri, quod illius est, licet sit justus patriæ, indicant hoc verba Arist. *quia, inquit, injustus est etiam plurius usurpator, circa bona non omnia versabitur.* (Ut versatur circa omnia, hoc est, circa bonum commune, qui est justus patriæ,) sed circa ea tantum, in quibus fortunæ prosperitas & adversitas consistit.

POUIT 4. Arist. modos quibus potest committi injustitia.

Primum modum ponit c. 8. quando aliquis injustum facit, sed non injustè non advertens scilicet: ad injuriationem alterius. Verba Arist. sunt. *Injustè vel injustè factum spontaneo & invito definiuntur.* Cum enim spontaneum fuerit vituperatur, tuncque etiam est injustè factum. Ex quibus inferit, quare inquit, *sic ut injustum quidem esse quidpiam possit, quod tamen nondum injustè factum sit, nisi etiam id adfuerit, ut sponte factum sit,* inferiusque numerans hos ipsos, de quibus hic, modos. Primum hunc modum appellat etiam infortunium. *Quando igitur, inquit, præter rationem evenit læsio, infortunium est.*

Secundum modum ponit ibidem, quando aliquis cum advertentia, quidem facit, quod hoc sit injuria, sed non ex complacentia in æqualitate, nec ex eius post præconsultationem ele-

ctione facta; talis injustum, & injustè facit, sed nondum eum appellat Arist. injustum, sed peccantem, peccantem, inquam, quia peccare dicitur, qui cum potuerit non ponere actionem haberetque principium, illam non ponendi, nempe cognitionem cum libera voluntate, nihilominus illam ponit, verba Arist. sunt. *Quando autem non præter rationem, sed sine tamen vitio, peccatum, peccat enim quisque cum in se principium causæ habuerit.* Subiungit postea Arist. *At cum cognoscens quidem, sed sine tamen præconsultatione agit quispiam injustè factum est.* Quod ipsum exemplificans dicit. *Ut sunt quæ ex ira fiunt, aliisque affectibus &c. qui in his enim lædunt & peccant, injustè quidem agunt, suntque hæc injustè facta, nondum tamen injusti ob hæc, neque pravi ipsi homines habentur: quippe cum læsio ipsa ex pravitate minimè evenit, ubi per pravitatem seu vitium intelligit operationem, ex habitu injustitiæ, ut dictum iam explicatione horum terminorum, in materia de peccatis statim sub initium, ipsamque intelligit in injustitia complacentiam.*

Tertium Modum ponit Aristotel. quando aliquis & injustum & injustè, & ex injustitia facit, tuncque primum appellatur injustus, quando scilicet ex complacentia & motivo injustitiæ, ponit actionem injuriativam. Verba Arist. sunt. *cum ex electione læserit quispiam, tunc demum injustus, ac pravus est.*

Hanc ipsam doctrinam Arist. sic ferme proponit S. Thomas q. 59. a. 2. in Corpore. Objectum justitiæ est æqualitas in rebus, cumque contrariorum eadem sit ratio, illi opposita injustitia, debet habere pro objecto inæqualitatem in rebus. Quia autem nulli sunt habitus, qui cum habeant sua objecta, non habeant suos actus, dabitur etiam actus injustitiæ, & hic vocatur injustificatio, quæ ipsa injustificatio potest esse talis, ut ponat nonnisi materialiter injustum, licet interdum ponat, formaliter injustum. Contingit autem existere materialiter injustum propter defectum comparisonis ipsius operationis ad objectum: omnis enim operatio respicit suum objectum, ab illoque speciem sumit: quia tamen ipsum objectum potest se habere, vel per se ad operationem, vel per accidens, nonnisi per se habens objectum specificabit actionem: nam in his, quæ sunt propter finem, adeoque voluntaria, per se dicitur aliquid, quod est intentum: quia verò in aliqua operatione injusta potest aliquid aliud per se intendi, per accidens autem esse illic injuriatio, puta, cum hoc facit per ignorantiam non existimans se injustum facere, necessario tunc non erit injustificatio: quia per se non intendit inæqualitatem in rebus, adeoque solum per accidens, & quasi materialiter faciet id, quod est injustum.

POUIT 5. Si ponatur operatio, quæ verè spectet ad habitum injustitiæ, seu ut loquitur S. Thomas. *Quæ dicat defectum comparisonis ipsius opera-*

R. P.
H. M. LOD
a. 10. w. s. k.
Tom. 3. c. 14.
D. VI
6

operationis ad habitum, hoc est, eam defectuositatem intentam, quam defectuositatem intendit habitus, licet sub specie apparentis boni, tum primum erit formalis injustificatio. Tunc autem dicit defectum comparationis ipsius operationis ad habitum, quando ex electione fit injustificatio. Verba sunt Sancti Thomæ, *quandoque autem in electione, quando scilicet ipsa injustificatio per se placet, & tunc proprie procedit ab habitu: quia unicuique habenti aliquem habitum, est secundum se acceptum, quod convenit illi habitui.*

QUÆSTIO II.

Daturne Injustitia, an sit vitium Speciale?

EX posita illa doctrina Aristotelis & S. Thomæ, hæc solent frequentius inquiri: Quid sit injustitia? An sit vitium speciale? Qualesnam actus ex habitu injustitiæ procedant?

DICENDUM est 1. *Injustitiam, ut sit, rectè definiri, quod sit violatio juris alieni*, quæ ipsa, si fiat sine advertentia, erit injustitia materialis, si cum advertentia, erit formalis, secundum varietatem modorum, de quibus Posito quarto.

PROBATUR Bonitas descriptionis: quia convenit omni soli & semper, proceditque per prima.

DICENDUM est 2. *Dari aliquod vitium speciale injustitiæ.* Dixi, *aliquod*: quia sicut datur aliqua justitia non specialis, sumendo illam pro tota collectione virtutum, ita etiam potest dari injustitia generalis, quodcumque vitium illius nomine comprehendendo.

PROBATUR 1. **Conclusio.** Datur aliqua specialis justitia virtus. Ergo dabitur & aliqua specialis injustitia, quæ sit vitium. Antecedens supra probatum. Consequentia probatur. Quia non est major ratio pro antecedenti quam pro consequenti, & undecumque desumetur specialitas virtutis justitiæ, inde etiam desumetur, specialitas injustitiæ.

PROBATUR 2. Vel datur inclinatio minorandi proximum in illis; quæ sua sunt, vel non datur? si non datur, experientiam furtis probatam negas, si datur, quæro, vel illa defectuosa, vel virtuosa? si virtuosa. Ergo, furari virtuosum erit, si autem minoratio proximi in illis, quæ sua sunt, est defectuosa, quæro vel est defectuosa defectuositate identificata aliis vitiis, vel speciali? si identificata aliis vitiis? Contra erit: quia vel singulis eorundem, vel aliquibus non nisi, si singulis eorundem? Ergo, nemo datur vitiosus, quocumque vitii genere, quin sit simul fur, cum enim cuicumque vitio sit identificata injuria furti, committens illud, fur erit, loquensque verbum otiosum, fur erit. Si aliquibus non nisi, ostende quibus, daque rationem, cur non

identificetur aliis? Quod si datur specialis inclinatio ad istam minorationem condistincta ab aliis vitiis. Ergo, datur vitium speciale injustitiæ, quod sit exercitium illius inclinationis. Ergo, & specialis injustitia.

RESPONDEBIS. Datur interdum in malitiosissimis inclinatio annihilandi Deum, & nihilominus non datur exercitium illius inclinationis: manet enim in annihilatus Deus.

CONTRA. Quia ipsa appetentia annihilandi Dei, est ipsum illud exercitium inclinationis, de quo ipso exercitio hic quærebatur. Deinde, quia ad manus est minoratio, non est ad manus annihilatio Dei; imò sicut ille actus habet suam specialem malitiam, ita ex vi medii termini assumpti habebit specialem malitiam injuria.

PROBATUR 3. Omne illud vitium est speciale, quod habet proprium suum motivum condistinctum à motivis aliorum vitiorum. Sed injustitia, sive particularis, sive legalis, sive distributiva (quæ sunt species injustitiæ, de quibus proportionatè discurrendum est, ac de virtutibus oppositis) habent suum proprium motivum, à motivis aliorum vitiorum distinctum. Ergo. Major probatur Inductione, paritate cum virtutibus, denique, quia quando datur formalisativum in ratione vitii specialis, dabitur & vitium speciale. Sed quando datur motivum speciale alicujus vitii, datur formalisativum in ratione vitii specialis: diversum enim motivum, est differendi ratio, hoc ipso, quia diversum est; differendi autem ratio, est ratio specificandi, seu formalisandi. Minor principalis probatur, quia bonitas apparens ex minoratione in bonis propriis alterius, vel opponendi se bono communi, quæ commune est, vel non dandi de bonis communibus, est motivum proprium, à motivis aliorum vitiorum distinctum, ut ostendet enumeratio.

Quod attinet ad Tertium. Qualesnam actus ex habitu injustitiæ procedant? Videntur supponere communiter Auctores, quod actus, qui secundo modo fiunt, de quo Posito quarto, sunt quidem actus proprii injustitiæ, non tamen procedant ex habitu speciali injustitiæ, & quod illum non generent, sed illum generent soli actus, qui procedunt ex directa complacentia inæqualitatis, videatur de hoc puncto Dicast. d. 3. n. 9.

DICENDUM est 3. *Etiam actus injuriandi, qui procedunt ex complacentia indirecta injustitiæ, procedere ex habitu injustitiæ.*

PROBATUR 1. Quando ex duobus motivis Physico & Metaphysico fit assensus, quantumvis plus tribuatur motivo Metaphysico, quam Physico, nihilominus ad illum actum, concurrat uterque habitus. Ergo etiam quando fit injustitia ex motivo directo v. g. vanæ potestatis ostentandæ, & simul ex motivo, quamvis non præcisè complacentiæ in minoratione alius, ad hunc